

Scriitori doljeni

ELENA FARAGO 1878 – 1954

Lucrare întocmită de *Leferman Mariana, Catană Maria*

CUPRINS

Cuvânt înainte	5
Tabel cronologic. Viața și opera poetei	7
Bibliografie	16
Opera poetică a Elenei Farago	16
Traduceri apărute în volum	20
Traduceri publicate în reviste, nestrânse în volume	21
Versuri originale publicate în periodice	23
Studii și referințe despre opera poetică a Elenei Farago	24
În volume	24
În periodice	26
Citate privind personalitatea poetei	34

This watermark does not appear in the registered version - <http://www.clicktoconvert.com>

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ALEXANDRU ȘI ARISTIA AMAN

Scriitori doljeni

**ELENA FARAGO
1878 – 1954**

**CRAIOVA
1999**

Lucrare întocmită de ***Leferman Mariana, Catană Maria***

Lucrare apărută cu sprijinul **SC NOVUS SA CRAIOVA**

Cuvânt înainte

În Craiova, pe strada M. Kogălniceanu nr.9 în aceeași curte cu Biblioteca Județeană *Alexandru și Aristia Aman* se află casa în care a locuit poeta Elena Farago - directoare a Fundației *Aman* din anul 1921 și până la sfârșitul vieții, în 1954. Devenită casă memorială, locuința celei care timp de peste trei decenii a fost o prezență activă în viața culturală craioveană este mereu deschisă tuturor celor care doresc să se îmbogățească spiritual și care își găsesc timp de meditație printre lucrurile dragi poetei.

Pentru Elena Farago, biblioteca a fost o activitate culturală pe care a desfășurat-o cu pasiunea ce-o pune în orice acțiune a cărei menire era să îmbogățească sufletul semenilor ei.

Pentru toți aceia care, în Cetatea Banilor, puneau preocupările spirituale pe primul plan, locuința Elenei Farago era locul de întâlnire al iubitorilor de artă și literatură - după cum mărturisea istoricul literar C. D. Papastate, autorul primei monografii dedicate poetei.

În această casă au intrat cu încredere mulți tineri, plini de speranță, copii cărora Elena Farago le citea versuri proprii; aici s-au dezbătut multe probleme culturale și și-au dat întâlnire scriitorii: Lucian Blaga, Emil Gârleanu, F. Aderca, L. Rebreanu, N. Iorga, V. Eftimiu, I. Minulescu, Cincinat Pavelescu, E. Constant, D. Tomescu, C. Ș. - Făgețel, L. Dongarozzi, Al. Popescu-Telega și mulți alții.

Cu sprijinul prof.univ.dr.doc. C. D. Papastate și a lui Mihnea Farago, fiul poetei, locuința a devenit casă memorială și poate fi vizitată de luni până vineri, între orele 9 - 15, oficiul de custode revenind bibliotecarilor de la Secția pentru copii a Bibliotecii Județene *Alexandru și Aristia Aman*, în patrimoniul căreia se află casa. Holul și una din încăperi au fost amenajate ca expoziție permanentă. În hol vizitatorul ia cunoștință cu datele despre viața, opera și activitatea de bibliotecar prin panourile expuse și vitrinele în care se află volume, opera poetei în original sau fotocopii ale copertilor.

Într-una din încăperile în care a locuit, se află documente originale, facsimile, fotocopii, fotografii de familie, mobilier, obiecte personale, cărți. Pe pereții încăperii sunt expuse fotografii, premiile și distincțiile primite: premiile Academiei Române din 1909 și 1921, premiul Neuschatz din 1927, premiul literar parizian Femina, Premiul Național pentru literatură din 1937, precum și decizia Primăriei Craiova prin care i se acordă, la 21 aprilie 1947, titlul de cetățean de onoare.

Colecția expoziției permanente cuprinde 396 exponate inventariate și este vizitată anual de peste 4000 persoane fizice și grupuri organizate.

Pentru popularizarea activităților care se desfășoară în cadrul casei memoriale *Elena Farago*, Biblioteca Județeană *Alexandru și Aristia Aman* a tipărit pliante, ghiduri, bibliografii, puse la dispoziția vizitatorilor.

prof. Mariana Leferman

Tabel cronologic.

Viața și opera poetei

1878 - 1884

Elena Farago, "cea mai poetică și mai personală poetă a generației noastre literare" - cum o va considera reputatul critic E. Lovinescu - s-a născut la 29 martie la Bîrlad. Criticul C. D. Papastate referindu-se la strămoșii poetei subliniază că: "...au văzut lumina zilei departe, pe pământul Eladei, acolo unde soarele învăluie totul și unde valurile mării vin să se odihnească oboseite de atâta zbucium, pe țărmurile legendare".

1884 - 1890

Clasa întâia primară o urmează la pensionul Varlaam din Bîrlad, iar clasa a doua la pensionul Drouhet. Celelalte clase le urmează la o școală de stat.

Nu absolvă decât două clase secundare, 1888 - 1890 și, din cauza multiplelor probleme familiale, care au culminat cu moartea mamei, este nevoită să se ocupe de îngrijirea surorilor. Orfană, fără posibilitatea de a-și desăvârși studiile, Elena Farago, pasionată pentru literatură, citind mult, în puținul timp liber, își creează singură un suport intelectual și psihic.

Într-o scrisoare adresată lui G. Bogdan-Duică, în 1923, Elena Farago îi mărturisește acestuia: "N-am cultură oficială decât de două

clase secundare. Am învățat și citit singură tot ce am vrut să știu. Am început să scriu la 12 ani".

1891 - 1896

O nouă perioadă, la fel de agitată, la fel de grea.

Moartea tatălui în 1895, va împrăști restul familiei la diverse rude, Elena fiind nevoită să se refugieze la un unchi, la Bîrlad.

În 1896, bolnavă, este transportată la un spital din București. După ieșirea din spital, locuiește, puțin timp, la fratele ei.

1896. Se angajează la familia Gh. Panu, unde are ocazia să vină în contact cu diverși oameni politici și scriitori. Aici îl cunoaște pe I. L. Caragiale și se angajează ca guvernantă în familia acestuia.

1897 - 1898

La familia Caragiale îi cunoaște pe Vlahuță, Ranetti, ia contact cu literatura clasicilor, citește mult, se cultivă. Stimulată de dramaturg, colaborează la diverse reviste cu versuri discret meditative și de dragoste.

După scurt timp este nevoită să părăsească familia Caragiale, aflată într-o situație materială deosebită. Îl cunoaște pe Francisc Farago, intelectual cu vederi înaintate, care frecventa cercul socialiștilor - viitorul ei soț.

Într-o scrisoare către Bogdan-Duică, Elena Farago își fixează singură data apariției în lumea scriitorilor: "...Am început să scriu versuri la 12 ani. Am început să public târziu, prin 1898, cu pseudonimul Fatma, prin gazete. Mai mult am scris la Epoca..."

1899

Se interesează, în mod deosebit, de problemele culturale și este la curent cu

polemica dusă în cercurile literare despre "arta pentru artă" și "arta cu tendință".

1900 - 1906

Părăsește Bucureștiul și se stabilește la Constanța.

Debutază cu poezia "Gândul trudiților", la "România muncitoare", unde - mărturisește însăși autoarea - a "cunoscut frunțașii vechii mișcări socialiste, mișcare cu o tonalitate culturală și intelectuală", semnând cu pseudonimul Fatma.

Tot acum publică, în diverse reviste: "Adevărul", "Epoca", iar în revista satirică "Zeflemeaua" îi apare "Monosilabe barbare", iscălite Ileana.

Din 1902, între poetul A. Toma și Elena Farago se încheagă o amplă și fructuoasă corespondență: "E o bogată în preocupări intelectuale și artistice, mărturia unei îndelungi prietenii și vibrații sufletești de fiecare clipă de sfaturi, întrebări, muștrări, tristeți, și bucurii, cu explozii de afecțiune curată și de urmărire cu deosebit interes a evoluției talentului poetei, într-o epocă în care ea își caută un drum în literatură"

(C. D. Papastate).

1903. An în care, stăvilindu-și emoțiile, îndoielile, trimite revistei "Semănătorul" poezia "Noapte", iar din 1905 - când la conducerea revistei se afla N. Iorga - Elena Farago - devine o permanentă colaboratoare. În această perioadă au apărut: "Fără cuvinte", "Trecea un om pe drum", "În ardoare", "Un stejar", "Siminoc stingher în drum", ș.a. În 1906, publică poezia "Un pribeag cântă", purtând semnătura Elena Farago. Mesajul feminin al liricii sale - bazată pe

emoție și discreție - aduce în plan estetic momente biografice, dar și acea aplecare asupra soartei femeii, asupra condițiilor umile.

1907

Se stabilește la Craiova.

Este numită în comitetul de redacție al revistei "Ramuri". Din relatările lui C. Ș. Făgețel "...Adunările revistei se țineau acum în casa acestei scriitoare, unde încetul cu încetul se concentrează întreaga noastră viață redacțională... Și ce bogat material cu lungi și animate discuții se desprindeau pentru noi din zbuciumul acelei vremi, în care viața literară era atât de bogată în evenimente" (după C. D. Papastate).

Sângeroasele evenimente ale anului 1907 sunt redatate în ciclul "Martie-Decembrie 1907", "icoana azeziunii sale la cauza țărănimii obijduite" (Liviu Călin). Din acest ciclu fac parte poeziile: "Rugăciune", "Patru cruci", "Seceta", "Toamna asta", "Florile dalbe", "Doina". Elena Farago este "prezentă în mijlocul țăranilor de la Oprișor, Bălăcița, Tîmpa, Raznic, Rojiște și Brabova, motiv pentru care este arestată de autorități în satul Gvardinița și eliberată la intervențiile repetate ale lui N. Iorga" (Firan Florea).

Adoptă un copil, Mihnea, căruia îi va închina ciclul de versuri "Din preajma leagănelui".

Paralel cu creațiile proprii, apărute în diverse reviste literare, publică și traduceri din literatura universală.

1908

Publică, în Editura Ramuri din Craiova, volumul "Șoapte din umbră", poezii în care sentimentele sunt discret exprimate. Vorbind în

general de poezia Elenei Farago, criticul E. Lovinescu, spunea: "în ea nu vom găsi... bucuria vieții sau exaltarea naturii, ci aprigul cântec al unui sentiment tiranic și fără bucurie"...

Pentru versurile înmănunchiate în volumul "Șoapte din umbră" obține Premiul Academiei Române.

Tot în acest an publică volumul "Traduceri libere", în care-și dau întâlnire opere ale scriitorilor francezi, clasici și moderni. Volumul este propus pentru premieră. Criticul E. Lovinescu, de a cărei apreciere s-a bucurat, subliniază faptul că traducerile dezvăluie cititorilor o adevărată scriitoare, "mărturia unei seriozități de caracter și unei nobile conștiințe artistice dinaintea căreia mă închin" (după C. D. Papastate).

Acum avea să-i cunoască pe Octavian Goga și Victor Eftimiu.

1911 - 1913

Dacă până acum, relațiile între poetă și E. Lovinescu se rezumau la corespondența pe marginea creației poetei, acum la București, Elena Farago îl cunoaște pe critic, personalitate deosebită în viața culturală românească. Tot acum îl întâlnește pe delicatul Șt. O. Iosif, cu care va descoperii afinități sufletești.

Cocuței, fetița ce se naște în 1913, îi închină poeta prefața ciclului "Din preajma leagănului".

1913. Un nou volum "Din taina vechilor răspântii", apare în "Editura Ramuri", din Craiova. Poeziile sunt primite cu același interes de critică și cititori atât pentru "gingășia feminină" (Ion Trivale), cât și pentru forma versului și bogata inspirație.

"Pentru copii" și "Copiilor" sunt volumele care în 1913 văd lumina tiparului, la Craiova, versuri pline de gingășie, închinare copiilor ei.

1919 - 1922

Revine în atenția publicului, după o perioadă de absență din viața literară. La solicitarea lui E. Lovinescu trimite "Sburătorului" noi producții lirice ("Și iar mi-e sufletul la tine", "Din șoaptele umbrelor", "Era o ființă" ș.a.).

În 1920, apar volumele: "Șoaptele amurgului", versuri originale, și "Din traista lui Moș Crăciun" - povești și istorioare în versuri pentru copii - premiate de Academia Română.

În această perioadă, în Editura Samitca, Craiova, îi apar două volume pentru copii, creații originale ("Bobocica", "Să nu plângem") și două volume de traduceri ("Dar din dar"; Traduceri libere și Reminiscente).

În 1920, publică o desăvârșită traducere din cunoscuta feerie al lui Maurice Maeterlinck, "Pasărea albastră".

În semn de profundă considerație și apreciere, în 1921 este numită directoarea Fundației "Alexandru și Aristia Aman", din Craiova, "inspectoare a Azilurilor de copii și membru în Comitetul de lectură al Teatrului Național din Craiova".

În 1922, împreună cu alte personalități craiovene și bucureștene, înființează revista literară "Năzuința", care, alături de vechea publicație "Ramuri", se înscrie "ca încă o manifestare de prestigiu în domeniul literar și artistic, din Craiova". Aici își publică Elena Farago poeziile, pe care, mai târziu, le va strânge în volumul "Nu mi-am plecat genunchii" (C. D. Papastate), ce va apărea în anul 1926, la Craiova, în Editura "Prietenii științei".

Înființează - în cadrul Fundației "Alexandru și Aristia Aman" - o "Universitate liberă" unde, împreună cu alți intelectuali, ține un curs de "Istoria artelor".

1923 - 1925

Bolnavă, copleșită de numeroase probleme personale, Elena Farago continuă totuși să scrie cu aceeași febrilitate, cu aceeași pasiune.

Publică acum "Ziarul unui motan" (1924), volum de proză pentru copii și, un an mai târziu, în "Editura Casa școalelor", volumul "Într-un cuib de rândunică".

În 1924, este distinsă cu premiul francez "Femina" (Paris) și alte premii academice, impunându-se atenției publice.

1926

La Craiova, în Editura "Prietenii științei", apare volumul "Nu mi-am plecat genunchii". În 1921, E. Lovinescu se referea la două dintre poeziile care au intrat în acest volum - "Renunțare", "O nouă Magdalenă plânge" - socotind poezia "Renunțare" admirabilă, "superioară atât în privința muzicalității cât și a exprimării imaginilor".

1934 - 1936

După o altă perioadă de tăcere cauzată de o boală grea, poeta re apare în suplimentul ziarului "Universul" cu poezia "Nu-i greu să uiți", dedicată Cocuței și tot fiicei ei îi închină și versurile "Sunt și-n văzduh răspântii grele" și "Gânduri pentru Coca", publicate în revista "Familia".

1937 - 1938

Este distinsă cu "Premiul național pentru poezie".

Cu această ocazie este din nou felicitată de bunul ei prieten, E. Lovinescu.

Scrie mai puțin ca în anii trecuți, însă la fel de răscolitor, la fel de sensibil și delicat. Presa vremii - "Cuvântul", "Cuget clar" - îi găzduiește poeziile: "Nu mai vine", "Țărancă tânără se tânguie brazdei" ș.a., elogiind talentul scriitoarei.

1939 - 1944

"Necăzând de la putere... (având permanent acel) mesagiu personal"... - cum va sublinia marele ei prieten în ale scrisului, E. Lovinescu - poeta, cu toată starea dificilă a sănătății scrie, scrie pentru cei mici, pentru copii. Editura "Ramuri", "Editura Școalelor", din Craiova, Editura "Vremea", din București, publică pagin de o rară prospețime și gingășie pentru copii. "Prin mijloace simple, dar atrăgătoare, Elena Farago ilustrează ideea de bunătate, de umanitate, de bunsimț, de ajutor și, lucru ciudat, chiar, de suflet al lucrurilor, clădind un întreg sistem de gândire"...
(C. D. Papastate).

Apar acum: "A ciocnit un ou de lemn" (1943), "Într-o noapte de Crăciun" (1944), "4 găze năzdrăvane" (1944), "Plugușorul jucăriilor" (1944) și "Să nu minți, să nu furi" (1944), creații cu un înalt conținut etic, de o frumusețe naturală care oferă operelor mesajul înalt, educativ.

1947

La Craiova este declarată "cetățeană de onoare".

1954

După o boală grea, care a obligat-o să stea mult timp în pat, se stinge din viață în ianuarie.

Amintirea Elenei Farago este salutăată cu venerație de generații de cititori. Împreună cu Geo Bogza spunem și noi: fie-ne "îngăduit ca, din vuietul lumii contemporane" să întoarcem "Capul o clipă și să salut(ăm), printre atâtea umbre nobila umbră a Elenei Farago".

BIBLIOGRAFIE

Opera poetică a Elenei Farago

- Farago, Elena: A ciocnit un ou de lemn: (versuri) Craiova, Arcadia, 1991
III 12242
- Farago, Elena: Cățelușul șchiop. (versuri). București, Editura "Ion Creangă", 1989
II 34517
- Farago, Elena: Cățelușul șchiop. București, 1996
III 15004
- Farago, Elena: Cățelușul șchiop. București, Editura "Ion Creangă", 1974
I 1700
- Farago, Elena: Cum s-au ales D și I regi ai alfabetului românesc. Craiova, "Scrisul românesc", 1943
T I 11168
- Farago, Elena: Din taina vechilor răspântii. Craiova, "Ramuri", 1913
T I 2768
T I 14854

Farago, Elena: Din traista lui Moș Crăciun. (versuri și povestiri). București, Ametist 92, 1994

II 40729

Farago, Elena: Din traista lui Moș Crăciun. București, "Cartea românească", 1947

T II 5797

Farago, Elena: Din traista lui Moș Crăciun (Proză). București, "Cartea românească", 1943

T II 1360

Farago, Elena: Din traista lui Moș Crăciun. București, "Cartea românească", (f.a.)

T II 1762

Farago, Elena: Din traista lui Moș Crăciun. București, "Cartea românească", 1937

T II 6991

Farago, Elena: Din traista lui Moș Crăciun. București, "Cartea românească", (f.a.)

T II 6658

Elena Farago și copiii. Iași: Porțile Orientului, 1996

859.0.09/F20

Farago, Elena: Într-o noapte de Crăciun. București, Grai și suflet - Cultura Națională, 1991

III 12600

Farago, Elena: Într-o noapte de Crăciun. Craiova, "Ramuri", 1943

T II 3711

- Farago, Elena: Într-un cuib de rândunică. Craiova, Editura școalelor, 1943
T II 2914
- Farago, Elena: Nu mi-am plecat genunchii Craiova, "Tiparul Prietenii Științei", 1926
T I 11928
T I 11169
- Farago, Elena: Patru găze năzdrăvane. București, "Editura Garmond-Junior", 1995
III 15089
- Farago, Elena: Patru găze năzdrăvane. Craiova, "Scrisul românesc", 1986
III 10240
- Farago, Elena: Patru găze năzdrăvane. Craiova, "Scrisul românesc", 1975
II 32002
- Farago, Elena: Patru găze năzdrăvane. Craiova, "Ramuri", 1944
T II 4413
- Farago, Elena: Poezii. (București): E.S.P.L.A., 1957
II 10309
- Farago, Elena: Poezii 1906-1937. București, Fundația pentru literatură și artă, 1937
T II 9195
T II 11142
- Farago, Elena: (Fatma): Poezii alese. București, "Casa școalelor", 1923
T I 11156

Farago, Elena: Să fim buni! Craiova, Editura școalelor, 1943
T II 2830

Farago, Elena: Să nu minți, să nu furi. București, "Vremea",
1944
T I 9967

Farago, Elena: Șoaptele amurgului. Craiova, "Ramuri", 1920
T I 11929
T I 4193

Farago, Elena: Top-Țop. Craiova, "Scrisul românesc", 1974
III 5119

Farago, Elena: Versuri. Craiova, "Scrisul Românesc", 1978
II 19134

Farago, Elena: Versuri. Timișoara: Helicon, 1996
I 10232

Farago, Elena: Ziarul unui motan. București, "Cartea
Românească", 1943
T II 4446

Traduceri apărute în volum

Farago, Elena: Traduceri libere. (versuri). Craiova, "Ramuri",
1908

T I 11931

T I 11932

T I 3903

Farago, Elena: Traduceri libere și Reminiscente din Emil
Verhaeren, Henri de Regnier, Paul Verlaine,
Sully Prudhomme, Edmond Haraucourt.
Craiova, "Samitca", 1921

T I 11930

Maeterlink Maurice: Justiția. Traducere de Elena Farago.
București, (f.a.)

T I 15467

Traduceri publicate în reviste, nestrânse în volume

- Amintirea (după S. Proudhomme), în: "Luceafărul", 6, nr. 18, 1907
- Amurg (Elena Văcărescu), în: "Ramuri", 17, nr. 7-8, 1923
- Dialog (după F. Gregh), în: "Luceafărul", 5, nr. 9-10, 1906
- Din "Corbeille des fleurs" (H. de Régnier), în: "Ramuri", 6, 1911
- Fragmente din camera magică (G. D'Annunzio), în: "Năzuința", 1, nr. 4, 1922
- Fragmente din Fr. Nietzsche, în: "Ramuri", 2, nr. 6, 1906
- Le Cid (fragment), în: "Ramuri", 14, nr. 8, 1920
- Lupul (Ed. Haraucourt), în: "Ramuri", 14, nr. 4-5, 1920
- Oaspeții (E. Verhaeren), în: "Cuget clar", 4, nr. 43, 16 mai 1940
- O, puneți cruci (E. Verhaeren), în: "Ramuri", 12, nr. 2, 1919

- Pribegii (E. Verhaeren), în: "Ramuri", 40, nr. 1-2, ian-feb 1944
- Sărbătoarea de la Solhang (fragment de Ibsen), în: "Revista noastră", 2, nr. 6, 1906
- Spaima (E. Verhaeren), în: "Cuget clar", 4, nr. 43, 16 mai 1940
- Uitarea (după C. Mandés), în: "Luceafărul", 8, nr. 5, 1909

Versuri originale publicate în periodice

- Cântec de leagăn pentru Ajunul Crăciunului, în: "Ramuri", 39, nr. 11-12 nov-dec 1943
- Eternul abis (fragment de roman), "Sburătorul", 1920; în: "Ramuri", 14, 15 oct 1920
- Gânduri pentru Coca, în: "Familia", 2, seria 3, mar, 1935
- Monosilabe barbare, "Zeflemeaua", 3, 1903, sub pseudonumul "Ileana"
- Nu-i greu să uiți, în: "Arhivele Olteniei", 1934
- Nu mai vine, în: "Cuget clar", 3, nr. 7, 26 aug 1936
- O seară, în: "Foaia pentru popor", 1, nr. 21, 1 dec 1921
- O țărancă tânără își bocește copilul mort, în: "Revista Fundațiilor", 7, nr. 7, 1 iul 1940
- O țărancă văduvă se tânguie brazdei, în: "Cuget clar", 4, nr. 19, 16 nov 1936
- Sînt și-n văzduh răspântii grele, în: "Familia", 1, seria 3, nr. 5-6, sep-oct 1934

Studii și referințe despre opera poetică a Elenei Farago

În volume

Aderca, F.: Mărturia unei generații. București, Editura Națională, 1929, p. 92-101

I 12293

Călin, Liviu: Portrete și opinii literare. București, Albatros, 1972, p. 117-126

II 9779

Călinescu, G.: Istoria literaturii române de la origini până în prezent. București, Editura Fundațiilor, 1941, p. 624-626

T IV 1156

Făgețel, S. C.: Credințe literare. Craiova, Ramuri, 1913

T I 11158

Greco, Constantin; Vâță Costel: Elena Farago. Contribuții bibliografice. Craiova, 1980

T II 25336

Iorga, N.: Istoria literaturii contemporane, 2. București, Editura Adevărul, 1934, p. 130

T II 9010

Lovinescu, Eugen: Critice, 1. București, Editura Alcalay, 1920,
p. 97-99

T I 3652

T I 3653

T I 8524

Lovinescu, E.: Critice - Ediție definitivă, 4. (București): (f.a.), p.
173-175

T I 3657

Lovinescu, E.: Critice, 5. (București): Editura Viața
Românească, 1921, p. 55-57

T I 3659

T I 11325

Lovinescu, E.: Critice, 9. (București): Editura Ancora, 1923, p. 43

T I 3668

T I 3670

Lovinescu, E.: Istoria literaturii române contemporane, 3.
(București): Editura Ancora, 1927, p. 317-323

T I 2824

T II 3416

Lovinescu, E.: Memorii, 2. Craiova, Scrisul Românesc, (f.a.),
p. 78-83

T I 4291

Lovinescu, E.: Istoria literaturii române contemporane. 1900-
1937. (București): Editura Socec, 1937, p. 155-
156

T II 183

Mihăescu, N.: Fragmente de critică literară. (București): Editura
Casa școalelor, (f.a.), p. 201-207

T II 2904

Murărașu, D.: Istoria literaturii române. București, Editura
Cartea Românească, 1940, p. 371

T II 9376

Papastate, Constantin D.: Elena Farago. Monografie. Craiova,
Editura "Scrisul Românesc", 1975

II 10672

Perpessicius: Mențiuni critice, Seria I, (București): Casa
școalelor, 1928, p. 73; p. 189-194

T II 2929

Sadoveanu - Evan, Izabela: Impresii literare, 1908

I 17889

În periodice

- Aderca, F.: De vorbă cu Elena Farago, în: "Mișcarea literară", 2, nr. 20, 28 mar 1928
- Agârbiceanu, I.: Literatura pentru copii, în: "Românul", 18 mai 1915
- Assan, Alex.: Elena Farago, în: "Vestea", 16 nov 1934
- Assan, Alex.: D-na Elena Farago vorbește "Adevărului", în: "Adevărul", 17 mar 1937
- Bălănescu, I. Al.: Premiul național de poezie, în: "Presa olteană", 8, nr. 590, 6 apr 1937
- Bădăuță, Al.: Omagiu, în: "Viața literară", 31 mar 1928

- Becescu, Florian: Poezia contemporană, în: "Revista idealistă", 6, nr. 7-8 iul-aug 1908
- Bogza, Geo: O nobilă umbră, în: "Contemporanul", 1 mar 1974
- Caion: Elena Farago, în: "Românul literar", 21 mar 1906
- Cerbu, Alex.: Elena Farago, laureată a Premiului național de literatură, în: "Rampa", an 20, nr. 5753, 18 mar 1937
- Cioroiu, Mircea: Rânduri, simple rânduri, în: "Semnalul", sep 1934
- Chendi, Ilarie: Versuri, în: "Viața literară", 1, nr. 22, 1906
- Codru, T.: Elena Farago (șoapte din umbră), în: "Luceafărul", nr. 13, 1908
- Constantinescu, Pompiliu: Nu mi-am plecat genunchii, în: "Sburătorul", 4, 8 feb 1927
- Constantinescu, Iancu: Elena Farago, în: "Gând și slovă oltenească", 2, nr. 24-25 nov-dec 1937
- Constant, Eugen: Într-un cuib de rândunică, în: "Arhivele Olteniei", 1926
- Cronicar: Elena Farago, în: "Gândirea", 8, 1928
- Darie, Virginia: De vorbă cu Elena Farago, în: "Facla", 16, nr. 1607, 8 iun 1936
- Darie, Virginia: Elena Farago, în: "Gazeta femeilor", 6, nr. 156-157, apr 1937

- Densușianu, Ov.: Versuri, în: "Viața nouă", 1906, p. 191
- Densușianu, Ov.: Șoapte din umbră, în: "Viața nouă", 4, 1908, p. 203
- Densușianu, Ov.: Din taina vechilor răspântii, în: "Viața nouă", 9, mar 1913
- Dragomirescu, Mihail: Din drum, în: "Convorbiri critice", 2, nr. 8, 1908
- Dragomirescu, Mihail: Elena Farago: Șoapte din umbră, în: "Convorbiri critice", 3, nr. 11, 25 nov 1909
- Dr. S: Ziarul unui motan, în: "Ramuri", 4, nr. 17, 1925, p. 87-88
- Evan: Elena Farago: Versuri, în: "Voința Națională", 25 sep 1906
- Făgețel, S. C.: Elena Farago: Versuri, în: "Ramuri", 1, nr. 7-8, 1906, p. 144
- Făgețel, S.C.: Elena Farago (Traduceri libere), în: "Luceafărul", nr. 8, 1908
- Făgețel, S. C.: O carte pentru copii, în: "Ramuri", 7, nr. 17, nov 1912
- Făgețel, S. C.: Noul volum al d-nei Elena Farago (Din taina vechilor răspântii), în: "Ramuri", nr. 7-8, 1913
- Făgețel, S. C.: Elena Farago (medalion literar la aniversarea a 50 de ani ai poetei), în: "Ramuri", 22, nr. 5, 1928, p. 203-206
- Făgețel, S. C.: Un popas, în: "Ramuri", număr festiv, 1929, p. 17

- Făgețel, S. C.: Premiul național de poezie, în: "Ramuri", 1937, p. 253
- Farago, Coca: CRAIOVA, orașul amintirilor, în: "Universul literar", 14 mar 1942
- Fortunescu, D. C.: Poezii alese de Elena Farago, în: "Arhivele Olteniei", 3, 1924
- Fortunescu, D. C.: Elena Farago, distinsă cu premiul revistei pariziene "Femina", în: "Arhivele Olteniei", 1925
- Fortunescu, D. C.: Elena Farago: "Nu mi-am plecat genunchii", în: "Arhivele Olteniei", 6, 1927
- Fortunescu, D. C.: Opera poetei Elena Farago, în: "Arhivele Olteniei", 1928
- Fortunescu, D. C.: Premiera D-nei Elena Farago, în: "Arhivele Olteniei", 16, 1937
- Galaction, Gala: O sărbătoare literară, în: "Universul literar", 26 mar 1938
- Ghenescu, D. Mih.: Bucuria unei aniversări, în: "Jurnalul", 17 mar 1936
- Ghibu, Otilia: De vorbă cu d-na Elena Farago, în: "Viața literară", 3, nr. 80, 31 mar 1928
- Ghibu, Otilia: Elena Farago, în: "Lupta", 19 mar 1937
- Gorun, Ion: Elena Farago: Versuri, în: "Revista noastră", 15 iun 1906

- Hasnaș, Sp. C.: Din taina vechilor răspântii, în: "Flacăra", nr. 31, 1931
- Hodoș, Constanța: Poezia Elenei Farago, în: "Viața literară", 13 aug 1906
- Ibrăileanu, G.: Versuri, în: "Viața Românească", 1, nr. 5, 1906
- Iorga, N.: O nouă poetă: D-na Farago, în: "Semănătorul", 5, nr. 23, 4 iun 1936
- Iorga, N.: Un volum de versuri, al d-nei Elena Farago, în: "Neamul Românesc", 27 apr 1908
- Iorga, N.: O premiată: d-na Farago, în: "Cuget clar", 1, 31 mar 1937
- Iorga, N.: Vechi accente de sănătate poetică, în: "Cuget clar", 4, 28 ian 1940
- Jales, Const.: Premiul național de literatură, în: "Facla", 1 apr 1937
- Jebeleanu, Eugen: Premiul Național de literatură, în: "Adevărul", 1937
- Lin, M.: Din taina vechilor răspântii, în: "Cosânzeana", nr. 28, 1913
- Lăzăreanu, Barbu: Monorimele barbare ale Ilenei de la Constanța, în: "Adevărul", 7 mar 1936
- Lovinescu, E.: Poeții nu cad de la putere, în: "Comuna", 7 mar 1936
- Mihail, Wanda: Amintiri, în: "Dimineața", 25 mar 1938

- Mihăescu, N.: Elena Farago, în: "Viitorul", 18 mar 1937
- Mihăescu, N.: Elena Farago (la 60 de ani), în: "Viitorul", 30 mar 1938
- Miron, T: Elena Farago: Pentru copii, în: "Cosânzeana", 1913
- Netea, V.: Cetatea Banilor și Ramurile, în: "Vremea", 22 aug 1943
- Papadopol, Paul: O sărbătorită. Poeta Elena Farago, în: "Neamul Românesc", 19 apr 1938
- Papastate, D. C.: Elena Farago: Într-o noapte de Crăciun, în: "Ramuri", 39, nr. 11-12, nov-dec 1943
- Papastate, D. C.: Elena Farago (evocare), în: "Ramuri", serie nouă, aug 1964
- Papastate, D. C.: Elena Farago, în: "Înainte", 1 apr 1970
- Papastate, D. C.: Prietenii literare: Elena Farago - E. Lovinescu, în: "Înainte", 13 sep 1970
- Papastate, D. C.: Elena Farago (aniversare), în: "Ramuri", ian 1974
- Pas, Ion: Elena Farago: Nu mi-am plecat genunchii, în: "Lupta", 11 ian 1927
- Pas, Ion: Elena Farago, în: "Cuget clar", aprilie, 1928
- Paulian, Sabina: Elena Farago: Nu mi-am plecat genunchii, în: "Ramuri", nr. 4, 1928
- Perpessicius: Elena Farago (Medalion), în: "Mișcarea literară", 1, nr. 7, 1924

- Perpessicius: Elena Farago: Nu mi-am plecat genunchii, în: "Universul literar", 45, nr. 38, 18 sep 1927
- Perpessicius: Un semicentener, în: "Cuvîntul", 30 mar 1928
- Perpessicius: Elena Farago, în: "Cuvîntul", 28 mar 1938
- Petre, Dinu: De vorbă cu poeta Elena Farago, în: "Presa Olteniei", 17 iun 1936
- Rujan, Ionel: La sărbătorirea Elenei Farago, în: "Vremea", 1938
- Rozopol, Pen: Elena Farago, în: "Dimineața", 21 mar 1937
- Sadoveanu, Izabela: Șoapte din umbră și Traduceri libere, în: "Viața românească", nr. 5, 1908
- Sadoveanu, Izabela: Elena Farago (Din taina vechilor răspântii), în: "Viața românească", nr. 5, 1913
- Sadoveanu, Izabela: Premiul Național de literatură, în: "Adevărul literar și artistic", 21 mar 1937
- Sandulian, V. Gh.: O consacrare, în: "Frontul românesc doljan", 18 apr 1937
- Silviu, George: Elena Farago (Ziarul unui motan), în: "Dimineața", 23 iun 1935
- Thais: Femeia în literatură: Elena Farago, în: "Dimineața", nov 1924
- Theodorescu, Cicerone: Elena Farago la 60 de ani, în: "Comuna", 30 mar 1938

- Trivale, Ion: Anul literar 1913, în: "Noua Revistă Română", 5 ian 1915
- Vermont, Aida: Premiul național de literatură, în: "Epoca", 18 mar 1937
- Vartolomeu, Vasile: Elena Farago (Poezii), în: "Familia", seria 3, nr. 7-8, iul-aug 1940
- Zavalide, Dim: Elena Farago (Din taina vechilor răspântii), în: "Revista idealistă", mai 1913
- V. N.: Elena Farago (Șoapte din umbră), în: "Convorbiri literare", 6 iun, 1908
- * * * Elena Farago: Copiilor, în: "Ramuri", nr. 7-8, 1913
- * * * Elena Farago: Să fim buni, în: "Arhivele Olteniei", 2, nr. 5, 1923
- * * * Sărbătorirea d-nei Elena Farago, în: "Lupta", 5 mar 1928
- * * * Elena Farago: în: "Viitorul", 21 mar 1937
- * * * Poeta Elena Farago distinsă cu premiul național de literatură, "Cuvîntul", 19 mar 1938
- * * * Sărbătorirea poetei Elena Farago, în: "Neamul Românesc", 30 mar 1938

Citate privind personalitatea poetei

"...Iubirea d-nei Farago - a poeziilor d-nei Farago - e o iubire tristă, discretă și duiosă. E una din acele iubiri ce se consumă departe în tăcere, și nu se trădează decât printr-un cuvânt cu două înțelesuri, printr-o strângere de mână, printr-o privire furioasă ce se șterge repede, lăsând în amintire o dungă luminoasă și un dor neînvins de lacrimi. Aceasta e iubirea sentimentală, care după mine e cea mai bună"...

(E. Lovinescu)

"...Prin profunzimea sentimentului, din care pornește și a emoțiunii ce răsare..., prin reducerea poeziei la principiul ei fundamental, cât și prin originalitatea formei, Elena Farago este cea mai patetică și mai personală poetă a generației noastre literare".

(E. Lovinescu)

"Farago este o poetesă de un lirism de ansamblu; orice fapt, la ea apare-nvăluit de simțirea ei, care fuge, însă, de ultima precizare, cruță sau alintă, și atrage totdeauna".

(G. Bogdan-Duică)

"...Am găsit-o de-a pururi însuflețită, plină de doruri și de duiosie, vibratoare de dulce și curată poezie... Munca ei literară impune. Darul de simțire și de frumusețe pe care l-a dăruit literaturii românești, îi va fi bine socotit și păstrat cu recunoștință".

(Gala Galaction)

"...opera d-voastră e plină de simțire și de pătrundere în sufletul nostru zbuciumat".

(Sofia Nădejde)

"...atunci când se exprimă direct și simplu, Elena Farago, e o remarcabilă poetă a dragostei pudice,... În genere, confesiunea smerită și demnă e de o mare suavitate. Cu deosebire originale sunt poeziile în care cântă maternitatea".

(G. Călinescu)

"...Doamna Elena Farago ocupă cu drept cuvânt, un loc de frunte în poezia românească. În bucățile cuprinse în **Șoaptele amurgului** găsim aceleași însușiri de muzicalitate a versului, de claritate în exprimarea imaginilor, pe care ne-am obișnuit să le admirăm la această stăruitoare și modestă scriitoare".

(I. Al. Brătescu-Voinești)

"...un suflet rar, care vibrează atât de complex"...

(Liviu Rebreanu)

"Poezia femeiască nu este reprezentată la noi prin nimeni în chip mai vrednic și în tot ce are ea mai specific, decât prin ... Elena Farago".

(I. Trivale)

"...O desăvârșită artă ale cărei principii n-apar de fel la suprafață, atât de natural și obligator firească este în toată a ei desfășurare"...

(Perpessicius)

"Poezia Elenei Farago mai mult tănuiește decât spune; melodică, fiindcă e învăluită în discreție, expresia ei difluentă când nu e diluată, șerpuiește o lungă șuviță a simțirii, care, cum îți scapă printre degete ca înșelătoarea coeziune a

argintului viu, cum se încheagă din stropi, ca boabele de mărgean risipite".

(Pompiliu Constantinescu)

"Elegiacă prin însăși materia pe care o frământă, această poetă a stărilor intime nu putea să utilizeze decât limbajul scăzut al șoaptei, versul substituindu-se practic procedurii epistolar. În măsura în care țin de complexul feminin, versurile Elenei Farago răspund nevoii de a comunica, dar traduc și pudoarea sentimentului, trăsături cărora li se adaugă patetismul".

(Const. Ciopraga)

"Elena Farago este în poezia sa o mare și patetică prietenă a lucrurilor și destinelor umile..."

Poezia Elenei Farago crește și ea din obișnuitele sincerități desăvârșite, instinctuale ale literaturii feminine...

Iubirea însă în poezia Elenei Farago nu se îngrămădește zăpăcită la propriile ei izvoare instinctuale, ca în literatura atâtor femei moderne. Ea se proiectează cosmic în vis, diluându-se dureros cu depărtările, - ca în cele atât de adese poeme intitulate **Scrisoare**. Și tot ea se revarsă asupra lumii care nădăjduiește. Elena Farago nu este numai cântăreața unei iubiri adânc suferitoare în reticențele ei subtile, în discrețiile ei severe, în nostalgiile ei ideale - ci și o înțelegătoare sentimentală a celor umili".

(Ovidiu Papadima)

"...Durerile înăbușite, deziluziile și tristețea, prezente în versurile sale, tăcerile aluzive, memorările discrete ale bucuriilor și tristeților trăite, în care dorul și necunoscutul își vorbesc alegoric, de multe ori abstracte, bogatul conținut afectiv și muzical al cuvintelor folosite, totul dă poeziei sale o notă aparte, care o diferențiază de alți poeți ai iubirii".

(C. D. Papastate)

"Neliniștea erotică ți se înfățișează cu sfială, în șoaptă, și poezia Elenei Farago îmbracă firesc armonii de melopee...

Confesiunea sentimentală dezvăluie de câtă sensibilitate și discreție este înzestrată. Nu vei găsi la autoarea **Șoaptelor din umbră** un vers care să nu aibă expresia unei alese feminități".

(Liviu Călin)

Tehnoredactare computerizată: Constantin Pătru
Realizare resursă electronică: Vasilica Anghel

Biblioteca Județeană *Alexandru și Aristia Aman* - Dolj